

DÉLCZEGH IVETTA – GARAI-FODOR MÓNICA – SCHWARZ KATALIN
– HUSZÁK NIKOLETT – BUZA KÁROLY ÁDÁM

A Z generáció altruizmusa és hatása a fenntartható fejlődésre

TANULMÁNY

DOI: 10.56699/MT.2025.2.3

ABSZTRAKT

Jelen tanulmány a Z generáció altruizmusra való hajlamát és társadalmi felelősségvállalását vizsgálja. Célja annak feltárása, hogyan hatnak ezek az attitűdök a generációk közötti együttműködésre, a társadalmi folyamatokra és az interperszonális kapcsolatokra, hozzájárulva egy igazságosabb és együttérzőbb társadalom kialakulásához. A kutatásban, amely a Mixed Methods Research megközelítést alkalmazza, a kvantitatív online kérdőíves adatgyűjtés a generációs különbségeket és az altruizmus formáinak mintázatait tárta fel. A kvalitatív szakasz négy különböző társadalmi-kulturális kontextusban megvalósuló esettanulmányra épült, félig strukturált interjúk, dokumentumelemzés és résztvevő megfigyelés révén. Kiemelt figyelmet szenteltünk a digitális környezet szerepének az altruizmus terén. Az eredmények fényében kirajzolódik, hogy az X generáció tapasztalatain alapuló, célzott edukációs és közösségi stratégiák kialakítása kulcsfontosságú a Z generáció altruizmus iránti elköteleződésének és társadalmi részvételének erősítéséhez.

KULCSSZAVAK: altruizmus, Z generáció, társadalmi felelősségvállalás, digitális környezet

---

Napjainkban az emberek életét bizalmatlanság és bizonytalanság lengi körül, miközben a globális kihívások kezelése egyre sürgetőbbé válik. A Covid-19-világjárvány, a fegyveres konfliktusok és a klímaváltozás következményei mind hozzájárulnak, hogy a társadalmi és gazdasági feszültségek fokozódjanak. A jövő nemzedékei – így a Z generáció – nem csupán érintettjei, hanem alakítói is lesznek a globális folyamatoknak. Ezt erősíti meg az ENSZ által kiadott *Paktum a jövőért* című dokumentum, amely a globális együttműködés szükségességét hangsúlyozza a jövő nemzedékének aktív részvételével (ENSZ, 2024). Azonban ahhoz, hogy a Z generáció hatékonyan

tudja előmozdítani a globális változásokat, nélkülözhetetlen a többi nemzedék aktív támogatása. Ezért elengedhetetlen, hogy alaposan megismerjük a Z generáció attitűdjeit, értékrendjét és társadalmi felelősségvállalási hajlandóságát, hogy a társadalom többi generációja kölcsönös megértésen alapuló, célzott támogatással segítse elő a közös célok sikeres megvalósítását.

A társadalmi felelősségvállalás kérdésköre nem csupán a mai kihívások tükrében releváns, hanem mélyen gyökerezik a történelmi traumákban is, például a holokauszt emlékezetének esetében. Miként tudott a társadalom csendben, kritikus reflexió nélkül asszisztálni az akkori történelmi eseményekhez? Ian Kershaw angol történész szavaival élve: „Az Auschwitzba vezető utat a gyűlölet építette, de a közöny követte ki” (Winberg, 2020). A múltbéli passzivitás összevethető a modern társadalmi viselkedéssel. Egy rászoruló támogatása vagy a társadalmi igazságtalanságok elleni fellépés egyre inkább elvárt normává válik, így elengedhetetlen annak vizsgálata, hogy a Z generáció milyen egyéni és kollektív attitűdök mentén képes előmozdítani a proaktív cselekvést, és miként alakítható át a múltban megfigyelhető passzivitás aktív és inkluzív dinamizmussá. (Eszünkbe juthat e ponton a következő idézet, amelyet John Stuart Mill angol politikai filozofusnak tulajdonítanak: „A gonosz diadalához csak annyi kell, hogy a jó emberek ne tegyenek semmit”; Open Culture, 2016.) A Z generáció attitűdjei sokszínű kontextusban alakulnak: a háborúból eredő migráció és az azzal együtt járó menekültválság szükségszerűen párosul a segítségnyújtással. Azonban a társadalmak nem csupán a külső migráció kihívásaival szembesülnek, hanem saját belső problémáikkal is, így például hazánk a roma közösségek integrációjának kérdésével (Chang, 2018; Lácay, 2022; Kemény et al., 2004). Ezen túlmenően a Z generáció globális felelősségvállalásának elkerülhetetlenül ki kell terjednie a fejlődő országok helyzetére is, különösen azokéra, amelyeket a klímaváltozás közvetlenül érint. Hiszen a Világbank (World Bank, 2021) előrejelzése szerint a klímaváltozás következtében 2050-ig mintegy 216 millió ember kényszerülhet arra, hogy elhagyja lakóhelyét, ami jelentős migrációs nyomást és társadalmi átalakulást fog eredményezni. A nemzetközi közösség felelőssége, hogy támogatásával mérsékelje az ilyen globális instabilitás kockázatait, és elősegítse a fenntartható fejlődést. Ezért tanulságosnak tartottuk megvizsgálni egy Z generációs fiatal ruandai segítő projektjét, amelynek célja az ottani fiatalok tanuláshoz való hozzáféréseinek biztosítása. Az ilyen kezdeményezések nemcsak a Z generáció felelősségvállalási potenciálját mutatják meg, hanem lehetőséget adnak arra, hogy elemezzük a mögöttük meghúzódó motivációkat, attitűdöket, cselekvési stratégiákat.

A bemutatott esetek nem csupán a Z generáció társadalmi felelősségvállalási hajlandóságának mélyebb megértéséhez járulnak hozzá, hanem arra is rávilágítanak, hogy a globális kihívásokhoz való alkalmazkodás milyen tényezők mentén válhat adaptálhatóvá. Tanulmányunk elsőként áttekinti a lényeges fogalmakkal kapcsolatos szakirodalmat, illetve definiálja a releváns fogalmakat, mint amilyenek a Z generáció jellemzői, az altruizmus, az empátia és a szolidaritás. Ezt követően bemutatja az empirikus kutatás módszertanát és

eredményeit, amelyek a Z generáció társadalmi szerepvállalásának és értékrendjének mélyebb megértését segítik. A főbb megállapítások révén feltárja a Z generáció attitűdjeiről, altruizmusra való hajlamáról és társadalmi felelősségvállalásáról szerzett új ismereteket és összefüggéseket, illetve rámutat, hogyan javíthatók a transzgenerációs viszonyok egy igazságosabb és együttérzőbb társadalom kialakítása érdekében.

A McCrindle kutatásait alapul véve a Z generáció azon fiatalok csoportját jelöli, akik 1995 és 2009 között születtek. E kohorsz tagjait viszonylag homogén élmény- és értékrendszer jellemzi, amelyben a gazdasági, politikai és környezeti tényezők egyaránt meghatározó szerepet játszanak (Konstantinou–Jones, 2022). Sokszor „digitális bennszülöttként” hivatkoznak rájuk, hiszen a Z generáció számára a technológia természetes része az életnek, részesei a globális információáramlásnak, minek következtében a nagyvilág minden történése szinte azonnal elérhető számukra. Az online térben kialakult szociális kapcsolatok ugyan gyorsak és kiterjedtek, de árnyoldalaik is vannak, ugyanis az offline kapcsolatok kialakítása és fenntartása ennek következtében nehéz, ami a közvetlen emberi interakciók hiányához vezethet. Ugyanakkor a Z generáció számít a legmobilabbnak (McCrindle).

Az altruizmus fogalmát Auguste Comte definiálta elsőként, a magát mások jólétének szolgálatába állító egyén önfeláldozó cselekedeteit hangsúlyozva (Comte, 1979). Az altruista viselkedés a segítségnyújtástól az önfeláldozásig terjedhet, s a cselekedetek mögött többféle motiváció húzódnak meg. Például a segítők esetében a távlati célok mellett az empátia is meghatározó szerepet játszik (Hewstone et al., 2008), míg bizonyos esetekben az öncélú érzelmi szükségletek kielégítése – például a személyes distressz enyhítése, a szégyenérzet elkerülése vagy a bánat csillapítása – is befolyásolhatja az egyén viselkedését (Batson, 1991).

A legújabb kutatások három különböző perspektívát azonosítanak az altruizmus értelmezésében (Pfattheicher et al., 2022). Az egyik az *intencionalista megközelítés*. Ez a nézőpont az altruizmus mögötti motivációkat vizsgálja, melyek C. Daniel Batson értelmezése szerint proszociális viselkedés formájában jelennek meg, nem pedig kizárólag külső jutalmak vagy büntetések elkerülése alapján (Batson, 2010; Eisenberg–Miller, 1987). A másik a *konzekvencialista perspektíva*. Itt a cselekvések költségei és hasznai kerülnek fókuszba. Gazdasági megközelítésben az altruizmust olyan költséges cselekedetként definiáljuk, amely mások számára anyagi előnyöket biztosít (Fehr–Fischbacher, 2003), míg az evolúciós megközelítés az utódok túlélésére gyakorolt hatást veszi alapul (Wester et al., 2012). A harmadik megközelítés a *társadalmi perspektíva*, ez olyan viselkedésként írja le az altruizmust, amelyet a társadalom elvár és értékkel, azaz a társadalmi jóváhagyáson alapul (Bykov, 2016). Ebből a nézőpontból az empátia – mint a Comte-féle, empátiára épülő altruizmus eszméje – kap központi szerepet, hiszen az ember képes behelyezkedni mások helyzetébe. Kutatásunk szempontjából a társadalmi perspektíva különösen releváns, hiszen egy másik tanulmány is kimutatta, hogy a fiatalok önkéntessége és adakozása szoros összefüggést mutat az általuk vallott értékekkel és empátiával (Garai-Fodor et al., 2021).

Az empátia az altruizmus egyik alappillére, és nélkülözhetetlen a társadalmi együttműködés kialakításához. Azt a képességet jelenti, amellyel bele tudunk helyezkedni egy másik személy lelkiállapotába, és az ő szemszögéből megítélni a közös helyzetet (Csepeli, 2001). Adam Smith (1984) szerint az emberek a képzelőerő és a rokonszenv révén képesek elképzelni, mit érezhet a másik személy egy adott helyzetben, ami lehetővé teszi, hogy „helyet cseréljünk” a szenvedővel, és jobban megértsük érzéseit.

A modern társadalom számos kihívást állít az empátia fejlődése elé. Az individualizmus és a fogyasztásközpontú kultúra hatására – amelyet Barbara Kruger mondata:

Napjainkban az emberek életét bizalmatlanság és bizonytalanság lengi körül, miközben a globális kihívások kezelése egyre sürgetőbbé válik.

„I shop, therefore I am – vásárolok, tehát vagyok”, kritikusan tükröz (Goodbody, 2024) – az emberek közötti érzelmi kapcsolat gyengülhet, a növekvő jómód pedig etikátlanabb magatartáshoz vezethet (Piff et al., 2012). Emellett a közgazdasági oktatás az önérdek maximalizálását helyezi előtérbe, ami tovább erősíti a fogyasztói mohóság elfogadását. A közösségi média szintén szerepet játszik az empátia csökkenésében, mivel elszigeteltséget és dehumanizációt idéz elő (Kteily–Landry, 2022). Az empátiaszint csökkenése különösen a fiatalok körében figyelhető meg. A közösségi média gyakoribb használata, a kulturális különbségek, az individualizmus és életkori tényezők egyaránt befolyásolhatják az empátia mértékét (Martingano et al., 2022). Mindazonáltal az empátia genetikai alapokon nyugszik, és megfelelő neveléssel, közösségi támogatással, valamint kulturális beágyazottsággal fejleszthető (APA, 2019). Különösen a kognitív (más nézőpontok megértése) és az érzelmi (törődés, aggodalom) komponensek fejlesztése révén például fikciós művek olvasása (Bal–Veltkamp, 2013) vagy művészeti élmények (Rusu, 2017) hozzájárulhatnak az egészséges társadalmi kapcsolatok kialakításához.

A Z generáció szolidaritása a digitális kapcsolódásból fakadó gyors információáramlás és interakció révén alakul ki. Az online tér lehetőséget teremt arra, hogy hasonló gondolkodású fiatalok könnyen összekapcsolódjanak, és közösen reagáljanak globális társadalmi és környezeti problémákra. Ez a nemzetközi szolidaritás túlmutat az egyéni segítségnyújtáson, hiszen kollektív felelősségvállalást és aktív részvételt jelent társadalmi változások előmozdításában. A racionális szolidaritás egyensúlyba hozza az egyén érdekeit másokéival, legyen szó kölcsönös eszmecegeréről vagy jótékonykodásról, mindezt ellenszolgáltatás nélkül.

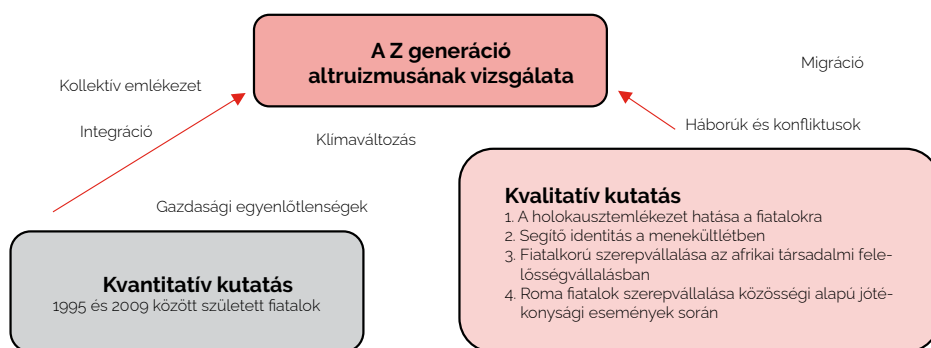
A The Deloitte Global felmérése azt mutatja, hogy az éghajlatváltozás az egyik legfőbb aggodalom e generáció számára, így költési szokásaikat és aktivizmusukat egyre inkább a fenntarthatóság értékei szerint alakítják, társadalmi változások előmozdítására törekedve (Deloitte Global, 2021). Ezen túlmenően a Harvard Egyetem kutatói megállapították, hogy a Covid–19 utáni időszakban a Z generáció olyan karriereket részesít előnyben, amelyek a kollektív fejlődést támogatják, és nagyobb hangsúlyt fektetnek

a befogadásra, a rasszizmusellenességre és a környezetvédelemre (Mineo, 2022). A Világ-gazdasági Fórum azt figyelte meg, hogy a Z generáció fenntarthatóság iránti elkötelezettsége szélesebb társadalmi viselkedési mintákat is befolyásol, elősegítve a környezettudatos fogyasztói és vállalati gyakorlatokat (Wood, 2022). Ezenfelül a Z generáció aktívan kampányol olyan ügyek mellett, mint az emberi jogok védelme és a diszkriminációmentesség, például az online térben megjelenő gyűlöletbeszéd és antiszemita megnyilvánulások elleni fellépésekkel. E generáció tagjai különösen fontosnak tartják a kiállást olyan társadalmi ügyek mellett, mint az egyenlőség, a kisebbségek (például a nők, illetve az LMBTQ+ közösség) jogainak védelme, illetve a környezetvédelem. Ezek mind a társadalmi érzékenységüket tükrözik.

MÓDSZERTAN

Kutatásunk módszertanának kiválasztásakor az volt a célunk, hogy a Z generáció altruizmusával és társadalmi felelősségvállalásával kapcsolatos attitűdök kialakulását és megnyilvánulását többdimenziós, instrumentális megközelítés keretében vizsgáljuk. Az instrumentális kutatás nem kizárólag az egyedi esetek sajátosságaira fókuszál, hanem globális kontextusba ágyazott elemzésükkel általánosabb magyarázatot kíván adni a vizsgált jelenségre (Stake, 2005). Kutatásunkban a *Mixed Methods Research* módszert alkalmaztuk, amelynek felépítését az 1. ábra szemlélteti. A kvalitatív és kvantitatív módszerek integrált alkalmazása lehetőséget teremtett az adatok gazdagabb, mélyreható elemzésére és az ok-okozati összefüggések feltárására (Hitchcock et al., 2010; Creswell–Clark, 2018).

1. ábra: Integrált modell az altruizmus megnyilvánulásainak vizsgálatához
(Mixed Methods Research) (saját szerkesztés)

A kvantitatív szakaszban online kérdőíves adatgyűjtést végeztünk, melynek során önkényes, rétegzett mintavételi eljárással választottuk ki a magyar nemzetiségű alanyokat, a generációhoz tartozást rétegző ismérvként kezelve. A rendelkezésre álló anyagi források korlátai miatt a minta nem reprezentatív, így az itt levont megállapítások

kizárólag a vizsgált mintára érvényesek. Az adatfelvétel során 510 értékelhető válasz érkezett. A kvantitatív elemzés célja az volt, hogy feltárja az egyéni tudatosság megítélése és a generációhoz tartozás közötti összefüggéseket (*első hipotézis*), valamint az önkéntességben való részvétel és az adományozás generációspecifikus mintázatait (*második hipotézis*).

A kvalitatív vizsgálatot négy esettanulmány (*Single Case Study, SCD*) alapján végeztük el, melyek célja az altruista értékek és motivációk formáinak feltárása volt, különböző társadalmi és kulturális kontextusban. A kvalitatív adatok elemzésénél induktív kódolási eljárást alkalmaztunk (Braun–Clarke, 2006; Saldana, 2015), azaz a kódolás során nem próbáltuk előre meghatározott keretekbe illeszteni az adatokat. Az első elemzési ciklus során kialakított kódok alapján azonosítottuk az alapvető témákat, lehetővé téve ezzel, hogy a kontextuálisan gazdag narratívák alapján alakítsuk ki őket (Thomas, 2006). A kvantitatív és kvalitatív adatgyűjtés nem ugyanazon személyek attitűdjeinek vizsgálatával történt, viszont minden esetben a Z generáció altruista magatartását vizsgáltuk, különböző kontextusokban.

A négy esettanulmány a következő volt:

1. **A holokausztemlékezet hatása a fiatalokra.** Az interjúk célja az altruista attitűdök formálódásának vizsgálata volt egy traumatikus múltbéli esemény felidézése után – auschwitzi látogatást követően. Kutatócsoportunk 2024 májusában csatlakozott az auschwitzi nemzetközi Élet Menetéhez (eletmenete.hu), amelyre ötszáz fiatal indult el Budapestről. A holokauszt nyolcvanadik évfordulója alkalmából az utat rendhagyó módon vonattal tettük meg, így alkalmunk adódott tizenegy félig strukturált interjú elkészítésére a hazautazás során. Hipotéziseink közé tartozik az a feltevés, hogy a holokauszt áldozatainak szenvedéseire való emlékezés hozzájárulhat az előítéletek, a gyűlölet és az emberi jogok megsértésének mélyebb megértéséhez. Az interjú során figyelmet fordítottunk a résztvevők érzelmi és kognitív reakcióira, valamint a megemlékezés élményére. Külön vizsgáltuk a társadalommal kapcsolatos bizalmatlanság kérdését (Grünhut, 2022; Csepeli et al., 2004), illetve a családi háttérre is rákérdeztünk, ugyanis egyetértünk Dupcsik Csaba és Tóth Olga állításával, mely szerint „a családi kapcsolatok maradtak az egyedüliek, amelyekre az egyének építhetnek”, ami a szerzők véleménye szerint „a társadalommal” kapcsolatos bizalmatlanságból ered (Dupcsik–Tóth, 2008: 309).
2. **Segítő identitás a menekültlétben.** Egy Z generációs orosz emigráns segítő identitását vizsgáltuk, aki aktívan részt vesz egy ukrán menekülteket támogató segélyszervezetben. Félig strukturált interjút készítettünk vele, melynek célja a segítő identitás kialakulásának, motivációinak és személyes élményének a feltárása volt. A kapcsolódó dokumentumelemzés a szervezet Telegram-oldalának feldolgozásával zajlott. Ennek során a digitális térben történt önkéntes akciókat vizsgáltuk: típusaikát és megvalósulási formáikat, a kampányok eredményességét,

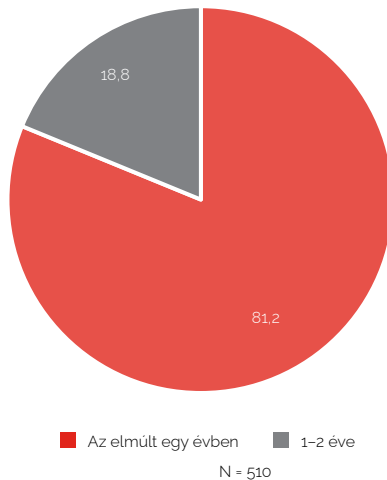
a társadalmi értékek megjelenését. E módszerrel megkíséreltük feltárni az egyéni élmények, motivációk és a digitális kommunikációban megjelenő mintázatok közötti összefüggéseket.

3. **Egy magyar fiatalkorú afrikai társadalmi felelősségvállalása.** Egy magyar fiatalkorú aktivista jótékonyági projektjét vizsgáltuk, melynek célja egy ruandai iskola minőségi oktatáshoz való hozzáféréseinek elősegítése volt. A projekt keretében a fiatal szervező személyesen gyűjtött adományokat, majd egy hétig Ruandában tartózkodott. A kutatás célja az volt, hogy megértsük, milyen motivációk indították el a projektet, és milyen tényezők járultak hozzá a sikeréhez. A félig strukturált interjú keretében a felnőtt mentor segítségével a motivációs tényezőket, a támogató háttér szerepét, illetve más fiatalkorúak esetleges részvételét kívántuk feltárni. A dokumentumelemzés alapja a fiatal szervező projektzáró reflexív dokumentuma volt. Az elemzés célja annak megértése volt, hogy milyen érzelmeket hagyott a szervezőben az önkéntesi szerep.
4. **Roma fiatalok közösségi szerepvállalása jótékonyági eseményekben.** Ez az esettanulmány a roma Z generáció társadalmi felelősségvállalását vizsgálta két jótékonyági esemény kapcsán. Az egyik lehetőség „A cigányon is jól áll a fehér köpeny” (Tóth, 2024) volt, melynek keretében a Covid-19 időszakában a roma közösség számára lehetővé vált online keretek között elsajátítani az ápolószakmát. A tanfolyamon részt vevők közel fele Z generációs fiatal volt, akik az idősebbeket informatikai tudásukkal támogatták. A másik esemény a „Jobb adni, mint kapni” (Thüringer, 2023) volt, melynek keretében a budapesti Adománytaxi Alapítvány felhívására adományozó budapestiek által gyűjtött tárgyakat eladták, az így befolyt összeget pedig a roma közösség életminőségének javítására fordították. A vizsgálat résztvevő megfigyelést alkalmazott, melynek során a kutató mindkét eseményt végigkövette, dokumentálta a programok menetét, a résztvevők reakcióit és az események közösségi hatását. A dokumentálás során figyelt a résztvevők anonimitásának biztosítására. Mivel kettős szerepben, kutatóként és megfigyelőként volt jelen, az esetleges torzítások elkerülése végett ügyelt a transzparenciára és a reflexív megközelítésre (Fetterman, 2010).

EREDMÉNYEK

A válaszadók 44 százaléka férfi, 56 százaléka nő volt. A mintában a középfokú végzettséggel rendelkezők 66 százalékban voltak jelen, szemben a felsőfokú (28%) és az alacsonyabb végzettségűek (6%) alacsonyabb arányával. A mintában a Z generáció alkotta a többséget (66%, Y: 11%, X: 19%). A baby boomerek és az alfa generáció tagjai egyaránt 2 százalékban voltak jelen. Lakóhely szerint a válaszadók többsége a fővárosban (36%), illetve más városban (46%) él, s mindössze 18 százalékuk községben vagy faluban. Az adományozási aktivitást vizsgálva kiderült, hogy a válaszadók 81,2 százaléka aktívan adományozott az elmúlt évben (2. ábra).

2. ábra: Az adományozás megvalósulása szerinti mintamegoszlás (%) (saját szerkesztés)

Arra kértük a válaszadókat, hogy értékeljék, mennyire tudatosan élnek. Az adatok szerint többségük tudatos életet él, amit a 2,99-es mintaátlag is alátámaszt (1. táblázat).

1. táblázat: A tudatos életforma mértéke a mintában (átlag, 1 = egyáltalán nem, 4 = teljes mértékben) (saját szerkesztés)

Kérdés	N	Átlag	Szórás
Mennyire éled tudatosan az életed? (1 = egyáltalán nem, 4 = teljes mértékben)	510	2,99	0,644

N = 510

Külön kérdéssel vizsgáltuk, hogy a résztvevők a mindennapi életükben hogyan járulnak hozzá a tudatosabb jövő megvalósításához. Az eredmények alapján az önkéntesség és az adakozás egyaránt jellemző a mintára (2. táblázat).

2. táblázat: A tudatosabb jövő megvalósításában vállalt egyéni aktivitás (átlag, 1 = egyáltalán nem jellemző, 4 = teljes mértékben jellemző) (saját szerkesztés)

A tudatosabb jövő megvalósításában vállalt aktivitás	N	Átlag	Szórás
Önkénteskedem	510	2,83	0,825
Adakozom a rászorulóknak	510	2,15	1,004

N = 510

Hipotézisünk vizsgálatához elemeztük, hogy van-e összefüggés a tudatos életvezetés mértéke és az egyén generációs hovatartozása között. A varianciaanalízis szignifikanciaeredménye szerint ($\text{sig} = 0,001$) a két változó nem független, így az első hipotézis igazolódott (3. táblázat).

Korábbi kutatások szerint a Z generáció tagjainak gyakran nincs pontos képük a tudatos életformáról, értékrendjük formálható és kiforratlan. Emiatt úgy véljük, a fiatalabb generációk esetében az edukációnak kiemelt szerepe van, s ebbe az X generáció tapasztalatait és tudását hatékonyan be lehet építeni.

3. táblázat: A tudatos életvezetés mértéke az egyes generációk körében (saját szerkesztés)

Tudatos életvezetés generációspecifikus megközelítésben			
Generációk	N	Átlag	Szórás
Alfa generáció (2010 után született)	10	3,20	0,919
Z generáció (1995 és 2009 között született)	336	2,90	0,624
Y generáció (1981 és 1995 között született)	55	3,09	0,586
X generáció (1965 és 1980 között született)	96	3,25	0,598
Baby boomer generáció (1946 és 1964 között született)	13	3,00	0,913
Összesen	510	2,99	0,644

N = 510, One-Way ANOVA, $\text{sig} = 0,001$

A generációk szerepét a tudatosabb jövőhöz való hozzájárulás szempontjából is vizsgáltuk. A varianciaanalízis alapján az önkéntesség esetében a generációk és az aktivitás összefüggése igazolható ($\text{sig} = 0,001$), míg az adományozásnál nem találtunk szignifikáns kapcsolatot ($\text{sig} = 0,166$). Ennek alapján a második hipotézis részben igazolódott. Hasonlóan a tudatos életformához itt is az X generáció mutat példát, mivel rájuk jellemző leginkább az önkéntes tevékenységekben való részvétel.

Az eredmény alátámasztja korábbi javaslatainkat, miszerint az X generáció példájára építve, de a fiatalabb generációkat célzottan megszólítva szükséges népszerűsíteni a tudatosságot és az önkéntes tevékenységeket (4. táblázat).

A tudatos életvezetés megítélése és a tudatosabb jövőért végzett egyéni aktivitás sem a nemmel, sem az iskolai végzettséggel nem mutatott statisztikailag igazolható összefüggést. A generációs hovatartozás volt az egyetlen vizsgált szociodemográfiai tényező, amelynél az összefüggések statisztikailag igazolhatók vagy részben igazolhatók voltak. Ez alapján úgy véljük, hogy a generációs tényező a legmeghatározóbb a tudatos életforma és gyakorlása szempontjából. A kvantitatív kutatás a következő három altruista dimenziót állapította meg: generációk közötti altruizmusátadás, tanuláson alapuló integrációs altruizmus és intergenerációs diszparitások az altruista tevékenységben.

4. táblázat: Önkéntes aktivitás a tudatosabb jövő megvalósítása érdekében az egyes generációk körében (saját szerkesztés)

Önkénteskedem a tudatosabb jövő megvalósítása érdekében			
Generációk	N	Átlag	Szórás
Alfa generáció (2010 után született)	10	2,70	1,059
Z generáció (1995 és 2009 között született)	336	2,72	0,795
Y generáció (1981 és 1995 között született)	55	3,04	0,769
X generáció (1965 és 1979 között született)	96	3,08	0,842
Baby boomer generáció (1946 és 1964 között született)	13	3,00	1,000
Összesen	510	2,83	0,825

N = 510, One-Way ANOVA, sig = 0,001

1. ESETTANULMÁNY: A HOLOKAUSZTEMLÉKEZET HATÁSA A FIATALOKRA

Egy múltbéli eseményre adott reakcióra voltunk kíváncsiak, a zsidó kisebbség és a többségi társadalom fiatal képviselőinek szemszögéből. Félig strukturált interjú keretében kíséreltünk meg olyan válaszokat kapni, amelyek által mélyebben megérthető a megkérdezettek holokauszthoz, emlékezethez, emlékezetátadáshoz való viszonya. A válaszok arra a kérdésre, hogy „Mire számított, mi fog történni az út folyamán?”, az érzések széles skáláján mozogtak. Egyesek tárgyilagosan feleltek, mások teljes mértékben átadták magukat az érzelmeiknek: „*Nem elvárásokkal jöttem, hagytam, hogy az érzéseim kiteljesedjenek.*” „Mit viszel haza erről az útról?” Az egyik interjúalanyunk válasza: „*Fájdalmat viszek haza, csalódást azok iránt, akik ezt tették másokkal.*”

Interjúalanyaink megerősítették feltételezésünket, miszerint az együttérzés cselekvésre ösztönözhet, különösen azok segítségére, akik a látottakhoz hasonló elnyomást vagy szenvedést tapasztalnak. A holokausztra való emlékezés segít emlékeztetni a társadalmat, hogy a közönynek borzalmas következményei lehetnek, amikor egy csoport szenvedése ellenére az emberek nem lépnek közbe (*bystanderszerep*). A holokauszt történeteiben nemcsak a borzalmakat, hanem az emberiesség példáit is megtaláljuk: olyan emberek, mint Raoul Wallenberg vagy Oskar Schindler, akik életüket kockáztatták mások megmentéséért, inspirálhatják az altruista viselkedést. A holokausztra emlékezés megerősít bennünket abban, hogy a különbözőségek elfogadása és tisztelete kulcsfontosságú egy békés, együttműködő társadalom kialakítása érdekében, és elősegítheti az altruista elkötelezettséget, hogy hasonló tragédiák ne ismétlődhessenek meg.

A kérdéseinkre kapott válaszok azt igazolták, hogy a Z generáció nézőpontja az internetnek és a könnyebb nemzetközi kapcsolattartásnak köszönhetően globálisabb. A zsidó kultúrával és hagyományokkal való találkozás sok fiatal számára lehetőség arra, hogy enyhítse az interkulturális félreértéseket, illetve mélyítse a csoportközi megértést.

„Akkor vagy elfogadva, ha te is elfogadsz másokat” – mondta az egyik interjúalany. „Megkülönböztetjük egymást, ez itt a baj” – nyilatkozott egy másik megkérdezett.

Az eredmények alapján két meghatározó kategória rajzolódott ki, amely strukturális keretet ad a szolidaritás értelmezéséhez: a kollektív emlékezetből fakadó empátia által vezérelt altruizmus, valamint a közös értékeken alapuló kulturális szolidaritás. Az első kategória a történelmi igazságtalanságokra adott érzelmi reakciókon alapul (Assmann, 2016). A válaszadók különösen fontosnak tartják a holokauszt emlékezetét, amely szerintük erős érzelmi alapot teremt az együttérzésen és morális felelősségen nyugvó cselekvéshez. A holokauszt-emléknapokon való részvétel és az emlékezéshez kapcsolódó tartalmak megosztása a közösségi médiában ennek konkrét megnyilvánulási formái. A közösségi médiát a fiatalok olyan térként értelmezik, amely lehetőséget biztosít a közöny elleni fellépésre, a kiállásra az igazságtalansággal szemben. Ezen túlmenően a példaképek jelenléte és hangsúlyozása segíti a cselekvésminták követését. Ugyanakkor a kollektív emlékezet hatása nem független attól a társadalmi kontextustól, amelyben a fiatalok szocializálódnak. Magyarországon például – ahogyan Jan Assmann (2016) is megfogalmazza – a holokauszt emlékezete körüli „rossz közérzet” tovább él az emlékezet-kultúrában, ami hatással lehet az emlékezés formáira és mélységére. A bizalmatlanság és a bizonytalanság érzése, amelyet kutatásunk során is tapasztaltunk (Kovács–Vajda, 2002), a soá utáni generációk identitástörténeteiben ragadhatók meg: a nyílt társadalmi párbeszéd hiánya, illetve az államszocializmus idején elmaradt feldolgozás következményeként itt maradt velünk a bizonytalanság érzése.

A második kategória, a közös értékrenden alapuló kulturális szolidaritás olyan morális és társadalmi értékeken alapszik, mint a befogadás, a sokféleség tisztelete és az identitás szabad kifejezésének támogatása (Assmann, 2016). Ezek megteremtik annak lehetőségét, hogy más kultúrák irányában empatikus és nyitott attitűd alakuljon ki bennünk. Ez a fajta kulturális szolidaritás többek között a különbözőségek elfogadásán és az interkulturális félreértések csökkentésén keresztül, komplex viszonyként valósul meg. E motivációs mintázatok rávilágítanak, hogy a Z generáció szolidaritása nem pusztán reakció társadalmi problémákra, hanem mélyen beágyazott erkölcsi és történelmi reflexió eredménye.

2. ESETTANULMÁNY: SEGÍTŐ IDENTITÁS A MENEKÜLTLETTBEN

Arra a kérdésre, hogy mi motiválta az önkéntes munkára, különösképpen az ukrán menekültek támogatására, interjúalanyunk így válaszolt: „Egyszerűen észrevettem, hogy Szerbiában megjelentek az ukránok, akik segítségre szorultak, és igyekeztem segíteni nekik...” Az interjú rávilágított az önkéntes munka árnyoldalaira is: a visszaélések, az irreális elvárások vagy az érzelmi kimerülés mind olyan tényezők, amelyek próbára teszik a segítő türelmét és empátiáját. Ugyanakkor az ismert geopolitikai feszültségek ellenére az altruista cselekvés lehetőséget nyújtott egy barátságos kapcsolat kialakítására, amely meghaladja a nemzeti hovatartozást. Az ukrán menekültek hálája – legyen szó személyes

köszönetnyilvánításról vagy a Telegram-csatornán megosztott üzenetekről – megerősítő visszacsatolásként hatott a segítöre.

A Telegram-csatorna tartalmának kvalitatív elemzése alapján három fő segítő aktivitás rajzolódott ki: adománygyűjtés, információmegosztás és közösségi események szervezése. A közzétett információk nyelvezete egyszerű, közvetlen informális és konkrét segítségre hívnak fel. Kiemelendő, hogy a digitális tér kulcsszerepet játszik a fiatal generációk altruista viselkedésében: az adakozási lehetőségek, a gyors információáramlás, valamint a közösségi összefogás erősödése révén digitális altruizmus formálódott. Ahogy interjúalanyunk fogalmazott: *„A technológia megkönnyíti az adakozást... sehova sem kell menni, elég egy gombot megnyomni a telefonon.”*

A segítő szervezet tevékenységében kiemelt szerepet kap a közösségépítés és a mentális jóllét támogatása: nyelvórák, kézműves-foglalkozások, filmvetítések, kirándulások, vallási ünnepek szervezése révén a menekültek számára biztonságos és támogató környezetet hoznak létre. A nonpaternális – nem felülvezérelt, hanem partneri – gyakorlat hangsúlyt fektet a vállalkozásindításra (például varroda, fodrászat vagy kecskesajtüzem létrehozása). Ez a megközelítés az autonómiát és a méltóságot erősítő támogatási forma.

Az esettanulmány eredményei alapján három kategóriát azonosítottunk, amelyek a fiatal önkéntes altruista viselkedését strukturálják. Az első a spontaneitás és az igényfelmérésen alapuló altruizmus. A másik a globális interkulturális befogadás. A közösségi alapú segítségnyújtás túlmutat az etnikai vagy nemzeti identitáson. A közösségi média facilitátorként működik a sokféleség elfogadása és az interkulturális kapcsolatok erősítése terén. A harmadik kategória a közös értékrenden alapuló kulturális szolidaritás. Az önkéntesek által megélt közös identitás, nyelvi és kulturális kötődés fontos mozgatórugó. Az altruista elköteleződésben kifejeződik a kollektív értékrend, a közös tapasztalatok és a társadalmi igazságosság iránti érzékenység. Az elsődleges motiváció gyakran egyszerű felismerésen alapul: a segítségre szorulóknak jelenléte önmagában elegendő impulzus az altruista cselekvéshez. A spontán segítő szándék nem előre megtervezett, hanem az adott helyzetre adott gyors reakció.

A három kategória metszéspontjában olyan új típusú altruizmus körvonalazódik, amely a Z generáció technológiai kompetenciáira, interkulturális érzékenységére és aktív társadalmi szerepvállalására épül. A digitális terek identitás- és közösségformáló erőik is, amelyek növelhetik a fiatalok elkötelezettségét a globális társadalmi problémák megoldása iránt.

Az esettanulmányban az altruizmus három fő elmélete közül az intencionális megközelítés dominál, mivel a segítő cselekvését spontán morális készletés indította el, amely a helyzetre adott azonnali empatikus válaszon alapult. Bár felvetődik a kérdés, hogy a geopolitikai helyzet ismeretében a cselekvőben tudattalanul nem húzódik-e meg a társadalmi elismerés vágya, az interjú erre nem adott választ. A társadalmi perspektíva itt közepes mértékben van jelen, elsősorban a közös értékeken alapuló kulturális szolidaritás, a társadalmi igazságosság iránti érzékenység, valamint a közösségi média

által közvetített értékek révén. Hangsúlyosan jelenik meg az önmeghatározás-elmélet, különösen a nonpaternális hozzáállásban, mely lehetővé teszi az egyéni kompetenciák kibontakoztatását. A digitális altruizmus ebben az esetben jól illeszkedik a Z generáció szükségleteihez, hisz autonóm módon enged kapcsolódni.

3. ESETTANULMÁNY: EGY MAGYAR FIATALKORÚ AFRIKAI TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁSA

Esettanulmányunk Z generációs főszereplője háromévi vágyakozást követően valósította meg azt a segítő projektet, amellyel hozzájárult, hogy több ruandai gyermek részesülhessen minőségi oktatásban. Az önkéntességet a belső motiváció és a segítség öröme ösztönözte, amit a fiatal az önreflexió szintjén így fogalmazott meg: *„Boldogság és büszkeség érzése tölt el.”* A tevékenység szoros szülői támogatással valósult meg, az édesanya szerepe kulcsfontosságú volt: a bátorításon túl az élet úgy hozta, hogy saját fiatalkori vágyait is beteljesíthette így.

Az önkéntes munka része volt az iskolai adománygyűjtés, amelynek keretében a gyerekek személyes tárgyakat ajánlottak fel, illetve rajzokkal és üzenetekkel egészítették ki őket. A ruandai látogatás során az interjúalany angolórákat tartott, együtt játszott, étkezett a helyi gyerekekkel, és más közös időtöltésre is sor került. A személyes jelenlétnek és az interakcióknak köszönhetően nemcsak a másik kultúra valósága nyílt meg számára, hanem saját identitása is megerősödött. Édesanyja az interjúban így fogalmazott: *„Az én lányomat úgy várták vissza az iskolatársai, mintha maga Gandhi érkezett volna...”* Ebből a beszélgetésből az is kiderült, hogy a gyermek beszédhibával él, így önbizalmának növekedése különösen fontos hozadéka volt számára a segítő tapasztalatnak. A fiatal írásos reflexiójában így fogalmazott: *„Sok évvel ezelőtt megkértem a szüleimet, hogy találjanak egy helyet, ahol embereken segíthetek.”* A motiváció konkrét okát nem nevezte meg, azonban megfigyelhető, hogy a társadalmi felelősségvállalás, a környezeti erőforrásokkal való takarékoskodás és a személyes kapcsolatok ereje központi értéket jelentenek számára.

Az elemzés alapján négy jól körülhatárolható kategória rajzolódott ki, amelyek keretet adnak a fiatalkorú Z generációs altruista viselkedésének értelmezéséhez. Az egyik a fiatalkori elhivatottság az altruizmusra. A segítő szándék nem impulzív, véletlenszerű döntés eredménye volt. A fiatal már korai éveiben megfogalmazta a segítség vágyát, de a megvalósításhoz szülői támogatásra volt szüksége. Első utazása után célként fogalmazódott meg benne, hogy évente vissza kíván járni Afrikába, és aktívan szeretne segíteni. A másik kategória a reflektív empátia. A segítő tapasztalata nem csupán abban nyilvánult meg, hogy érzékeny volt mások hátrányos helyzetére, hanem abban is, hogy az altruizmus az önmege erősítés eszközévé vált. A harmadik kategória a közösségi élmény fontossága. A segítő közösségi élményeken keresztül kapcsolódott a segített csoporthoz, ami hozzájárult a motiváció elmélyüléséhez. A negyedik az értékrenden alapuló altruizmus. A fiatal reflexiója értékalapú életfelfogásra utal: *„Leginkább a béke és az egyszerűség*

fog hiányozni.” Ez arra utal, hogy esetében az altruizmus nem csupán a segítség gyakorlati megnyilvánulása, hanem belső értékrend része is.

4. ESETANULMÁNY: ROMA FIATALOK SZEREPVÁLLALÁSA KÖZÖSSÉGI ALAPÚ JÓTÉKONYSÁGI ESEMÉNYEKBEN

A Covid-19-járvány időszakában indított, „A cigányon is jól áll a fehér köpeny” elnevezésű kampány (Tóth, 2024) célja az volt, hogy online oktatás keretében elérhetővé tegye a roma közösség számára az ápolói szakma alapjainak elsajátítását. A program technikai hátterét roma fiatalok biztosították, lehetővé téve, hogy közösségi terekből vagy saját otthonukból idősebb résztvevők is bekapcsolódjanak a tanulásba. A frissen végzett fiatalok – csaknem a felük a Z generáció tagja – a pandémia idején, saját egészségüket kockáztatva álltak munkába. Az akció hozzájárult az előítéletek lebontásához. A roma közösségen belül a fehér köpeny viselése nemcsak szakmai elismerést, hanem közösségi büszkeséget is kiváltott, viselői a közösség hőseivé váltak.

A „Jobb adni, mint kapni” (Thüringer, 2023) elnevezésű kezdeményezés célja nemcsak a tárgyi adományozás volt, hanem a társadalmi érzékenyítés és a következő generációk tudatos adakozásra nevelése is. A projekt során roma fiatalok aktívan részt vettek a logisztikai és szervezési munkákban, és ezáltal szereplőivé váltak a segítségnyújtásnak. A program a tárgyak „élettartamának meghosszabbítása” révén a környezettudatosságra is hangsúlyt helyezett.

A roma fiatalok részvételében több jól elkülöníthető altruista attitűd rajzolódott ki. Az emberi méltóságot és az önállóságot támogató altruizmus megnyilvánult abban a törekvésben, hogy a rászorulókat ne pusztán elfogadói, hanem aktív részesei legyenek a támogatásnak a vásárlás aktusán keresztül – megőrizve önbecsülésüket. A reflektív empátia és az önmegerősítő altruizmus a résztvevők és segítők partneri kapcsolatában jelent meg. A hierarchia mentes, közös tanulási és tapasztalati tér kialakítása elősegítette a társadalmi kohéziót, és kölcsönös megértésen alapuló támogatási rendszert eredményezett. Az *empowerment* meghatározó része volt az akciónak: a fiatalok nemcsak végrehajtói, hanem formálói is lettek a kezdeményezéseknek, ami megerősítette bennük a kompetencia és a méltóság érzését. A nonpateralista megközelítés lehetővé tette a kiszolgáltatottság vagy megalázottság érzésének elkerülését. Az innovatív altruizmus hosszú távú hatásokat eredményezett, a társadalmi igazságosságot szolgálva. A globális interkulturális befogadás keretében az önkéntesség és a társadalmi felelősségvállalás összefonódott, segítők és segítettek számára egyaránt fejlődést hozva. A digitális altruizmus is szerephez

---

Elengedhetetlen, hogy alaposan megismerjük a Z generáció attitűdjeit, értékrendjét és társadalmi felelősségvállalási hajlandóságát, hogy a társadalom többi generációja kölcsönös megértésen alapuló, célzott támogatással segítse elő a közös célok sikeres megvalósítását.

---

jutott, aktív formálója lett az altruista gyakorlatnak: az online oktatási felületek új dimenziót nyitottak a roma fiatalok közösségi szerepvállalása előtt.

DISKURZUS

Az alábbiakban bemutatjuk a Mixed Methods Research módszer triangulációjával feltárt átfogó témaköröket (5. táblázat). Integrált értelmezésük lehetővé teszi, hogy a kutatás komplex, interdiszciplináris képet adjon az altruizmus kialakulásáról különböző társadalmi és kulturális kontextusokban, a kvantitatív trendeket és a kvalitatív narratívákat egyaránt figyelembe véve. A kvantitatív kutatás az alábbi három altruista dimenziót állapította meg: generációk közötti altruizmusátadás; tanuláson alapuló integrációs altruizmus; intergenerációs diszparitások az altruista tevékenységben. Ezekhez hozzárendeltük azokat az altruista értékeket és motivációkat, amelyeket a kvalitatív adatok feldolgozása során állapítottunk meg. Azokat az értékeket, amelyek nem voltak átfedésben a kvantitatív dimenziókkal, újabb dimenziók alá rendeltük. Így további két dimenzió rajzolódott ki: a környezeti és kulturális hatások, illetve a digitális altruizmus.

A kvalitatív vizsgálat eredményei megerősítették, hogy a bizalmatlanságot és bizonytalanságot erősítő mai társadalmi közegben a Z generáció altruista elköteleződését a generációk közötti interakciók alakítják a leghatékonyabban. Szembetűnő, hogy

5. táblázat: Az altruizmus dimenziói (saját szerkesztés)

ALTRUISTA ÉRTÉKEK ÉS MOTIVÁCIÓK	Generációk (X) közötti altruizmusátadás	Tanuláson alapuló intergenerációs altruizmus	Intergenerációs diszparitások az altruista tevékenységben	Környezeti és kulturális hatások	Digitális altruizmus
Empowerment		X			X
Értékrend	X				
Fiatalkori elhivatottság	X		X		
Globális interkulturális befogadás				X	X
Innovatív (oktatáson alapuló)		X			X
Kölcsönös megértés				X	
Kollektív emlékezet	X				
Közösségi élmény	X				
Kritikai részvétel a médián keresztül	X				X
Kulturális kötődésen alapuló csoportkohézió			X	X	
Reflektív empátia			X		
Spontaneitás	X				X
Szociális különbségek iránti érzékenységek	X			X	
Tartós segítői elhivatottság	X				

a marginalizált helyzetű fiatalok kiemelt érzékenységet mutatnak mások szükségletei iránt. Számukra az önkéntes programok nemcsak egyéni fejlődést kínálnak, hanem tartós, társadalmi szintű hatást is előidéznek (APA, 2019). Ezért a marginalizált fiatalok mások szükségleteire reagáló érzékenységének tudatosabb fejlesztése kiemelkedő társadalmi erőforrássá válhat. Esetükben az önkéntes programok egyszerűen hatnak az egyéni fejlődésükre és közösségi szerepvállalásukra.

A digitális tér új csatornákat nyit, a közösségi média és a digitalizált mentorálási formák kiterjesztik a társadalmi részvétel lehetőségeit. A szakirodalmi kritika felhívja a figyelmet, hogy önmagukban az online aktivitások gyakran performatív és szimbolikus jellegűek, és ritkán vezetnek valódi, tartós társadalmi változásokhoz (Tufekci, 2017; Howard, 2011). Éppen ezért a digitális és személyes élmények integrált használata – amelyben az idősebb generáció tagjai mint mentorok kulcsszerepet játszanak – biztosíthatja a fiatalok mélyebb elköteleződését és hosszú távú, fenntartható társadalmi felelősségvállalását. A kutatás továbbá rámutatott, hogy a kulturális élmények, amelyek különböző értékrendek megértésére és tiszteletére ösztönöznek, az interkulturális érzékenység, a globális perspektíva, valamint a kultúrák közötti empátia erősítik a befogadó, egyenlőségelvű társadalom fejlődését.

Az intencionális altruizmus – a segítség belső, morális készítése, amelyet a Z generáció körében az önbecsülés, a kompetenciaérzés és a közösségi szerepvállalás iránti vágy motivál – csak akkor válik hosszú távon fenntarthatóvá, ha társadalmi keretek közé ágyazódik. E társadalmi keretek legfontosabb pillére a generációk közötti tudásátadás. A kollektív emlékezet élményszerű közvetítésével és személyes mentorálással a fiatalok belső motivációi közös értékrenddé, történelmi és kulturális tapasztalatokká szerveződnek (például holokausztemlékezet, történelmi alakok követése). Ezek a tényezők kulcsszerepet játszanak a társadalmi integrációban és az előítéletek lebontásában (Hoffman, 1975). Az önmeghatározás-elmélet szerint az altruista cselekedeteket a személyes értékek, az autonóm döntések és a kapcsolódás igénye formálja, így a fiatalok aktív szereplőként és nem csupán végrehajtóként vesznek részt a segítő folyamatokban. A nonpaternalista, empowermentalapú megközelítés tovább erősíti identitásukat és önértékelésüket, előmozdítva a közösségi kohéziót.

Összességében megállapítható, hogy a Z generáció altruista elköteleződésének támogatása – a generációk közötti tudásátadás és a digitális-személyes interakciók integrált alkalmazása révén – nem csupán az egyéni kompetenciafejlődést szolgálja, hanem a társadalmi kohézió, az interkulturális megértés és a demokratikus értékek hosszú távú fenntarthatóságának is alapvető feltétele.

A tanulmány a Kulturális és Innovációs Minisztérium 2024-2.1.1 kódszámú Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Ábrajegyzék

1. ábra: Integrált modell az altruizmus megnyilvánulásainak vizsgálatához (*Mixed Methods Research*). Saját szerkesztés.
2. ábra: Az adományozás megvalósulása szerinti mintamegoszlás. Saját szerkesztés.
1. táblázat: A tudatos életforma mértéke a mintában. Saját szerkesztés.
2. táblázat: A tudatosabb jövő megvalósításában vállalt egyéni aktivitás. Saját szerkesztés.
3. táblázat: A tudatos életvezetés mértéke az egyes generációk körében. Saját szerkesztés.
4. táblázat: Önkéntes aktivitás a tudatosabb jövő megvalósítása érdekében az egyes generációk körében. Saját szerkesztés.
5. táblázat: Az altruizmus dimenziói. Saját szerkesztés.

Felhasznált irodalom

- APA (2019): Speaking of Psychology: The Decline of Empathy and the Rise of Narcissism, with Sara Konrath, PHD, *apa.org*, 2019. 12., <https://www.apa.org/news/podcasts/speaking-of-psychology/empathy-narcissism> (letöltve: 2024. 11. 29.).
- ASSMANN, JAN (1999): *A kulturális emlékezet. Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrában*, Budapest, Atlantisz.
- BAL, PIET M. – VELTKAMP, MARCEL (2013): How does fiction reading influence empathy? An experimental investigation on the role of emotional transportation, *PLOS One*, 8 (1), e55341. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0055341>
- BATSON, C. DANIEL (1991): *The Altruism Question: Toward a Social-psychological Answer*, London, Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- BATSON, C. DANIEL (2010): Empathy-induced altruistic motivation, in MIKULINCZER, MARIO – SHAVER, PHILLIP R. (szerk.): *Prosocial Motives, Emotions, and Behavior: The Better Angels of Our Nature*, Washington, D. C., American Psychological Association, 15–34. DOI: <https://doi.org/10.1037/12061-001>
- BATSON, C. DANIEL – SHAW, LAURA L. (1991): Evidence for altruism: Toward a pluralism of prosocial motives, *Psychological Inquiry*, 2 (2), 107–122. DOI: https://doi.org/10.1207/s15327965pli0202_1
- BRAUN, VIRGINIA – CLARKE, VICTORIA (2006): Using thematic analysis in psychology, *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2), 77–101. DOI: <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

- BYKOV, ANDREY (2016): Altruism: New perspectives of research on a classical theme in sociology of morality, *Current Sociology*, 65 (6), 797–813. DOI: <https://doi.org/10.1177/0011392116657861>
- CHANG, FELIX B. (2018): Roma integration ‘all the way down’: Lessons from federalism and civil rights, *Critical Romani Studies*, 1 (1), 62–85. DOI: <https://doi.org/10.29098/crs.v1i1.1>
- COMTE, AUGUSTE (1979): *A pozitív szellem*, Budapest, Magyar Helikon.
- CRESWELL, JOHN W. – CLARK, VICKI L. PLANO (2018): *Designing and Conducting Mixed Methods Research*, London, Sage.
- CSEPELI GYÖRGY (2001): *Szociálpszichológia*, Budapest, Osiris.
- CSEPELI GYÖRGY – ÖRKÉNY ANTAL – SZÉKELYI MÁRIA – BARNÁ ILDIKÓ (2004): Bizalom és gyanakvás. Szociálpszichológiai akadályok a piaccgazdasághoz vezető úton Kelet-Európában, *Szociológiai Szemle*, 14 (1), 3–35., https://epa.oszk.hu/05000/05067/00048/pdf/EPA05067_szoc_szemle_2004_01_003-035.pdf (letöltve: 2024. 11. 29.).
- DELOITTE GLOBAL (2021): A call for accountability and action. The Deloitte Global 2021 Millennial and Gen Z Survey, <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cn/Documents/about-deloitte/deloitte-cn-2021-deloitte-global-millennial-survey-report-en-210707.pdf> (letöltve: 2024. 11. 29.).
- DUPCSIK CSABA – TÓTH OLGA (2008): Feminizmus helyett familizmus, *Demográfia*, 51 (4), 307–328, https://real.mtak.hu/87150/1/DCs-TO_2008_FamilizmusFeminizmus.pdf (letöltve: 2024. 11. 29.).
- EISENBERG, NANCY – MILLER, PAUL A. (1987): The relation of empathy to prosocial and related behaviors, *Psychological Bulletin*, 101 (1), 91–119. DOI: <https://doi.org/10.1037/0033-2909.101.1.91>
- ENSZ (2024): Miről szól a jövő csúcstalálkozója?, ENSZ Bécsi Információs Szolgálat, <https://unis.unvienna.org/unis/hu/events/2024/summit-of-the-future.html> (letöltve: 2024. 11. 29.).
- FEHR, ERNST – FISCHBACHER, URS (2003): The nature of human altruism, *Nature*, 425 (6960), 785–791. DOI: <https://doi.org/10.1038/nature02043>
- FETTERMAN, DAVID M. (2010): *Ethnography: Step-by-Step*, London, Sage.
- GARAI-FODOR, MÓNKA – VARGA, JÁNOS – CSISZÁRIK-KOCSIR, ÁGNES (2021): Correlation between generation Z in Hungary and the motivating factors to do volunteer work in a value-based approach, *Sustainability*, 13 (20), 11519. DOI: <https://doi.org/10.3390/su132011519>
- GOODBODY, LIV (2024): I shop, therefore I am: Barbara Kruger’s social commentary, *Myartbroker*, 2024. 11. 21., <https://www.myartbroker.com/artist-barbara-kruger/articles/barbara-kruger-social-commentary> (letöltve: 2024. 11. 29.).
- GRÜNHUT ZOLTÁN (2022): Az embertársakba vetett bizalom elmélete és empirikus mérhetősége, *Replika*, 126, 7–11. DOI: <https://doi.org/10.32564/126.1>

- HEWSTONE, MILES – STROEBE, WOLFGANG – JONAS, KLAUS (szerk.) (2008): *Introduction to Social Psychology*, Oxford, Blackwell Publishing.
- HITCHCOCK, JOHN H. – NASTASI, BONNIE K. – SUMMERVILLE, MEREDITH (2010): Single-case designs and qualitative methods: Applying a mixed methods research perspective, *Mid-Western Educational Researcher*, 23 (2), 8, <https://scholarworks.bgsu.edu/mwer/vol23/iss2/8> (letöltve: 2024. 11. 29.).
- HOFFMAN, MARTIN L. (1975): Moral internalization, parental power, and the nature of parent-child interaction, *Developmental Psychology*, 11 (2), 228–239. DOI: <https://doi.org/10.1037/h0076463>
- HOWARD, PHILIP N. (2011): The net delusion: The dark side of internet freedom. By Evgeny Morozov, *Perspectives on Politics*, 9 (4), 895–897. DOI: <https://doi.org/10.1017/s1537592711004014>
- KEMÉNY ISTVÁN – JANKY BÉLA – LENGYEL GABRIELLA (2004): *A magyarországi cigányság 1971–2003*, Budapest, Gondolat – MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, https://kisebbssegkutato.tk.hu/uploads/files/olvasoszoba/intezetikiadvanyok/A_magyarorszagi_ciganysag.pdf (letöltve: 2024. 11. 29.).
- KONSTANTINOU, IRO – JONES, KATE (2022): Investigating Gen Z attitudes to charitable giving and donation behaviour: Social media, peers and authenticity, *Journal of Philanthropy and Marketing*, 27 (3), e 1764. DOI: <https://doi.org/10.1002/nvsm.1764>
- KOVÁCS ÉVA – VAJDA JÚLIA (2002): *Mutatkozás. Zsidó identitástörténetek*, Budapest, Múlt és Jövő.
- KTEILY, NOUR S. – LANDRY, ALEXANDER P. (2022): Dehumanization: Trends, insights, and challenges, *Trends in Cognitive Sciences*, 26 (3), 222–240. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tics.2021.12.003>
- LÁCZAY MAGDOLNA (2022): A cigány/roma közösségek kutatásának hazai irányai és legismertebb eredményei, *Acta Medicinæ et Sociologica*, 13 (34), 5–32. DOI: <https://doi.org/10.19055/ams.2022.05/31/1>
- MARTINGANO, ALISON JANE – KONRATH, SARA – ZARINS, SASHA – OKAOME, ANASTESIA A. (2022): Empathy, narcissism, alexithymia, and social media use, *Psychology of Popular Media*, 11 (4), 413–422. DOI: <https://doi.org/10.1037/ppm0000419>
- MCCRINDLE: Gen Z and Gen Alpha infographic update, mccrindle.com.au, <https://mccrindle.com.au/article/topic/generation-z/gen-z-and-gen-alpha-infographic-update/> (letöltve: 2024. 11. 29.).
- MINEO, LIZ (2022): Mapping out a better society with focus on inclusion, environment, *The Harvard Gazette*, 2022. 11. 07., <https://news.harvard.edu/gazette/story/2022/11/mapping-out-a-better-society-with-focus-on-inclusion-environment/> (letöltve: 2024. 11. 29.).
- OPEN CULTURE (2016): Comments Off on “The only thing necessary for the triumph of evil is for good men to do nothing,” a Quote Falsely Attributed to Edmund Burke,

- 2016 . 03. 13., <https://www.openculture.com/2016/03/edmund-burkeon-in-action.html> (letöltve: 2024. 11. 29.).
- PFATTHEICHER, STEFAN – NIELSEN, YNGWIE A. – THIELMANN, ISABEL (2022): Prosocial behavior and altruism: A review of concepts and definitions, *Current Opinion in Psychology*, 44, 124–129. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.copsy.2021.08.021>
- PIFF, PAUL K. – STANCATO, DANIEL M. – CÔTE, STÉPHANE – MENDOZA-DENTON, RODOLFO – KELTNER, DACHER (2012): Higher social class predicts increased unethical behavior, *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 109 (11), 4086–4091. DOI: <https://doi.org/10.1073/pnas.1118373109>
- RUSU, MARINELA (2017): Empathy and communication through art, *Review Artistic Education*, 14 (1). DOI: <https://doi.org/10.1515/rae-2017-0018>
- SALDANA, JOHNNY (2015): *The Coding Manual for Qualitative Researchers*, London, Sage.
- SMITH, ADAM (1984): *The Theory of Moral Sentiments*, Indianapolis, Liberty Fund.
- STAKE, ROBERT E. (2005). Qualitative case studies, in DENZIN, NORMAN K. – LINCOLN, YVONNA S. (szerk.): *The Sage Handbook of Qualitative Research*, London, Sage, 443–466.
- STEPHENS, CHRISTOPHER (2021): Strong reciprocity and the comparative method, *Analyse & Kritik*, 27 (1), 97–105. DOI: <https://doi.org/10.1515/aug-2005-0105>
- THOMAS, DAVID R. (2006): A general inductive approach for analyzing qualitative evaluation data, *American Journal of Evaluation*, 27 (2), 237–246 (2006). DOI: <https://doi.org/10.1177/1098214005283748>
- THÜRINGER BARBARA (2023): Ugyanolyan vágyaik és álmaik vannak, ugyanazokat a reklámokat látják a tévében, *Telex.hu*, 2023. 12. 20., <https://telex.hu/belfold/2023/12/20/adomanytaxi-budapest-hodmezovasarhely-riport> (letöltve: 2024. 11. 29.).
- TÓTH A. PÉTER (2024): Önzetlenül segít embertársainak a roma intézményvezető, *Tudás.hu*, 2024. 05. 19., <https://tudas.hu/onzetlenül-segit-embertarsainak-a-roma-intezmenyvezeto/> (letöltve: 2024. 11. 29.).
- TUFEKCI, ZEYNEP (2017): *Twitter and Tear Gas: The Power and Fragility of Networked Protest*, New Haven, Yale University Press. DOI: <https://doi.org/10.12987/9780300228175>
- WESTER, STEPHEN R. – VOGEL, DAVID L. – O’NEIL, JENNIFER M. – DANFORTH, LAUREN (2012): Development and evaluation of the Gender Role Conflict Scale Short Form (GRCS-SF), *Psychology of Men & Masculinity*, 13 (2), 199–210. DOI: <https://doi.org/10.1037/a0025550>
- WINBERG, RIVKA (2020): The road to Auschwitz wasn’t paved with indifference, *The New York Times*, 2020. 01. 21., <https://www.nytimes.com/2020/01/21/opinion/auschwitz-bystander-theory.html> (letöltve: 2024. 11. 29.).
- WOOD, JOHNNY (2022): Gen Z cares about sustainability more than anyone else – and is starting to make others feel the same, *World Economic Forum*, 2022. 03. 18.,

<https://www.weforum.org/stories/2022/03/generation-z-sustainability-lifestyle-buying-decisions/> (letöltve: 2024. 11. 29.).

WORLD BANK (2021): Climate change could force 216 million people to migrate within their own countries by 2050, *World Bank Group*, 2021. 09. 13., <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2021/09/13/climate-change-could-force-216-million-people-to-migrate-within-their-own-countries-by-2050> (letöltve: 2024. 11. 29.).

The Altruism of Generation Z and Its Impact on Sustainable Development

ABSTRACT

This study explores the propensity for altruism and social responsibility among Generation Z. It aims to uncover how these attitudes influence intergenerational cooperation, social processes, and interpersonal relationships, thereby contributing to the development of a more just and compassionate society. The research employs a Mixed Methods Research (MMR) approach, combining quantitative data collection through an online survey—which revealed patterns in generational differences and forms of altruism—with a qualitative phase based on four case studies conducted in diverse socio-cultural contexts. The qualitative component included semi-structured interviews, document analysis, and participant observation. Special attention is given to the role of the digital environment in shaping altruistic behavior. The findings suggest that targeted educational and community strategies informed by the experiences of Generation X are crucial for strengthening Generation Z's commitment to altruism and enhancing their social engagement.

KEYWORDS: altruism, Generation Z, social responsibility, digital environment

DÉLCZEGH IVETTA | Az ELTE Társadalomtudományi Kar Szociológia Doktori Iskolájának PhD-hallgatója. Doktori kutatása migrációs tanulmányokra specializálódik. Emellett szakértő mediátor, aki készségeivel hozzájárul a különböző közösségek közötti megértés és együttműködés elősegítéséhez.

GARAI-FODOR MÓNIKA | Az Óbudai Egyetem Keleti Károly Karának dékánja, egyetemi docens. PhD-fokozatát summa cum laude szerezte, habilitált kutató. Tizennyolc éves oktatói és vezetői tapasztalattal rendelkezik a marketing területén. Kutatási területei: fogyasztói magatartás, munkaadói márkaépítés, generációs marketing.

SCHWARZ KATALIN | Az ELTE Társadalomtudományi Kar Szociológia Doktori Iskolájának PhD-hallgatója. Doktori disszertációjához a holokausztemlékezetet kutatja, a szerbiai Bánát területén.

HUSZÁK NIKOLETT | Az Óbudai Egyetem Innováció Menedzsment Doktori Iskola PhD-hallgatója, közgazdász, coach és mentor. Kutatása az új generációk társadalmi hatásaira és a fenntartható jövőre fókuszál. Nemzetközi fórumok előadója, publikációi a fenntarthatóság és jóllét témáit érintik. Az Inner Development nagykövete, fiatalokat támogat útkeresésükben.

BUZA KÁROLY ÁDÁM | Az ELTE Társadalomtudományi Kar Szociológia Doktori Iskolájának PhD-hallgatója. Doktori kutatása a roma és nem roma serdülők körében megjelenő önsértés és öngyilkossági tendenciák szociális háttérének és mentális problémáinak vizsgálatára irányul.